

شرفخانا دا ائل ناغىللىرى

سۆيلىمىن: رحمتلىك عزت شناور

تولايلىق: صادق شناور «آغلار»

شرفخانا - ۱۳۹۵

سرشناسه : شناور، صادق، ۱۳۳۱
 نام و نام پدیدآور : شرفخانادا ائل ناغیل لاری / سؤیله یین عزت شناور،
 توپلایان صادق - شناور «آغلار».
 مشخصات نشر: قم: آوای منجی ۱۳۹۵-
 مشخصات ظاهری: ۳۷۶ ص. ۱۴×۲۱ س.م.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۲۰-۰۱۰-۳
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یازاشت : ترکی
 موضوع : افسانه ها و قصه های ترکی -- ایران -- شرفخانه
 موضوع : Legends/Turkic- Iran- Sharafkhaneh(Iran):
 رده بندی کنگ: GR۲۹۱/۲/۱۴ ش ۹ ۱۳۹۵
 رده بندی دیایی: ۳۹۸/۲۰۹۵۳۴۲۷
 شماره کتاب شناسی ملی: ۴۲۵۴۴۶۰

کیتایین ادی: شرفخانادا ائل ناغیل لاری
 قایناق: آذریجان ائل میلیمی
 راوی: عزت شناور
 توپلایان - قلمه آلان: صادق شناور «آغلار»
 آریدان: حسین محمدخانی «گوئیلی»
 بیلگی ساییار ایشلری: زینب محمدخانی
 یایین ایللی: ۱۳۹۵
 سایی: ۱۰۰۰ جیلد
 صفحه لرین سایی: ۳۷۶
 دیر: ۲۴۰۰۰ تومن
 یایینلایان: آوای منجی
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۲۰-۰۱۰-۳
 چاپ و صحافی: خدمات چاپ یاشار - ۰۲۱-۴۶۸۸۰۷۷۴

ابچىندەكى لار

۷	ئالغانلىرى
۱۲	ئۆچ قارداش
۲۳	آروادىن مەرى
۳۴	رمضان غىمى
۴۱	پىنەچى ايله شاه غاس
۵۸	ناخىرچى ايله يهودى تەبىر
۷۷	آدام هر نه ائلر، اۆزونه ائلر
۸۶	غاغىللى قارداش ايله سقئە قارداش
۹۲	قۇورما اۇغۇرلارى
۹۸	شاھىن كنىزى
۱۰۳	ابراھىم ايله محمد
۱۲۹	گۈنو قارىشمىش
۱۳۵	داش كلىم
۱۳۹	قۇجا كىشى نىن مەكە يە گئتمەسى
۱۴۷	بالىق نىيە گۈلدۈ؟
۱۶۴	اۇلماسا بىر قانچىق ائششىگىمىز وار
۱۷۴	موللا نصرالدىننىن اينك ساتماسى
۱۸۷	جولغانىن موللا اۇلماسى
۲۰۱	ناخىرچى نىن سۇلئى قاپاق دۇغماسى

- ۲۲۵ احمد سقا مى
- ۲۳۵ قاز يۇللار، اۇتوررسى ؟
- ۲۴۱ بئش درويش
- ۲۵۴ اوچ باجى
- ۲۷۷ تىل احمد
- ۲۸۹ تىكان دىن قۇجا كىشى
- ۲۹۶ شاه ايله وچ اۋغلو
- ۳۱۴ بالىق توتىن قۇجانين شاها بالىق تۇحفەسى گىتىرمەسى
- ۳۱۸ كىچىل اۋغلانين شاھين تىزىنا گۈزۈ دۆشمەسى
- ۳۲۵ وئرن دە سىنسىن گىتىرمەسى
- ۳۲۸ اوچ قارداشين اينىگى يىن اۋۇرلادىمى
- ۳۳۱ دىيىن ات- دۆيۈ گۈلۈموز ايسىر
- ۳۳۵ شاھين ناخىرچى قىزى ايله ائولشەسى
- ۳۴۰ سلطان محمودون اۋغۇرلۇغا گىتمەسى
- ۳۴۴ يۇرقانان گۈرە قىچىن اۋزات
- ۳۴۸ اللە ايله شرىك اۋلماق
- ۳۵۰ قارىشقا
- ۳۵۱ كىچىل ايله وزير
- ۳۶۰ يارىم ساعات اللەھا خاھىر دۈنەك چالماق
- ۳۶۳ قورد ايله تۈلكۈ
- ۳۶۸ كىچىلن ناغىلى

ئاڭل ناغىل لارى

ئاڭل بىلىمىدىن تانىنىمىش قۇللارىندىن بىرى اۋلان ناغىل لار، چۇخ اوزاق كىچىمىش بىلەن ياشامىش آتا- آنالار بىن نىجە ياشادىغى، نەلرە سۇڭى بىلەدىن نەلرە چىكىندىيى، نەلرە ايناندىغى، تاپىندىغى، نە- لردىن ياردىم دىلەدىكى، غەلە تورۇلۇشۇ، معىشت طرزى، باشقا ئللىر- اۋلۇسلار بىلە داورانىشى و سايرە نازى ساسىندا يارانمىش، اصلى اۋنورقا و دورومونو ساخلا ياراق، زمان سۆرەسىندە گىلىشمىش؛ بىر سىئرا يۇنلرىنى سالىب ايتىرمىش، بىر چۇخ شئىلر تاپمىش، داھا دۇغروسو، زمان كىچىدىكجە چاغداشلاشمىش و گلىب بو نومۇرە جاتمىشلار.

بو دۇشونجە يە سۆزوموز يۇخدورسا، دئىە بىلار كى؛ هر ناغىل بىن چىشىتلى وارىانتلار بىن بىن- يانا قۇيلاق آراشدىمىش، او ناغىلى يارادان بىن اصل مقصد بىن، نىجە احوال- روحيە يە مالىك اۋلدوغونو، حتى ھانسى دۇورلردە ياشادىغىنى دا بىر قىدر بىللى ائتمىك اۋلار؛ نىيە كى، هر اثر اۋز زمانى بىن اىستىك لرىنە گۆرە يارانىر، ھم دە يارادىچى بىن روحي، اخلاقى، دىنى اۋزلىك لرىنى، دۇنيا گۇرۇشونو داشىماقدادىر.

ناغىل لارى چىشىتلى بۇلگولرە بۇلمىك اۋلار. اۋرنىك اۋلاراق؛

معیشتله باغلی ناغیللار.

طبیعت و حیوانلارلا باغلی ناغیللار

دئولر، پری لر و خارق العاد قووۀ لرله باغلی افسانه لر.

افسانه لر و بونلار کیمی بو گۆنگو اؤلچو- بیچی لرله اوینون گلمه یین ناغیللار، بلکه ده داها درین تاریخی اؤلان ناغیللاردان اۇلاراق، چۇخ قدیم دئولرله باش وئرمیش تاریخی اۇلایلارین گۇرونوشودولر کی، زمان اوزو بعضی جهت لری تحریف ائدیله رک، بو گۆن افسانه کیمی گۆز اۇنونده چئکیرلا!

آچیق سۆز بو کی، کیم نه بیلیر بو ناغیللاردا ائشیتدییمیز دئولر، پری لر، ال آروادی (الایب) لار و... بو گۆن داشلاشمیشینی تاپماقدا اۇلدوغوموز دایلمورلر، قردزیلار و هله تانیمادیغیمیز، بلکه - ده هله سۆموکلری، ائله جه ده گروده لری داشلاشمیش، آنجاق آدلاری - دا تانینمامیش، یا دا آد قۇیولمامیش قیری جسملی، قۇرخونج و خارق- العاده گۆجلری اؤلان حیوانلار اۇلناملار کی نه بیلیر گله جکده آرتیق آراشدیرمالار و گلن نسیل لرین تحقیقاتلارین سؤنوجوندا، بو گۆن بیزیم افسانه سایدیغیمیز ناغیللار چۇخ اوزات کئچمیشین رئال و دۆزگون تاریخی تانیناجاقدیر؟!

داها دؤغروسو، بو گۆن یارانان ناغیللار، فیلملر پیس لر، کاتر صحنه لری و سایره، بو گۆنون معیشت طرزی، سؤسیال حیاتی، بیلیم و باشاری دؤرومو و ساییره نی ایچینه آلاراق گلن نسیل لره داشیدیغی کیمی، بلکه همین افسانه وی ناغیللار دا اوزاق کئچمیشلرده باش وئرمیش اۇلای لارین، یاشایان آداملار و حیوانلارین گۇرونوشودورلر؟!

هر حالدا بو گۆنكو آيدىن لاريمىز، فۇلكلورو، اۋزلىكلە دە ناغىل-
لارى، بئله زمانى سۈۋوشموش، ايشە گلەز، قىراغا قۇيمالى قۇنولار
سايمامالى، بلكە اۋنلارى امانت كىمى قۇرومالى و گلەجكە تديققات
آپاران سۋى لاريمىز ساخلامالى دىلار.

فۇلكلور تۇپلاما گلەنكلرىنە گۆرە هر بىر فۇلكلورىك اثر اىستر
ناغىل اولسون، اىسترسە اتالار سۇزو، شئعر، باياتى، تاپماجا، ياهاتما،
گۆلەجە و ... گرگ اۋلدوغۇ كىمى توپلانمالى دىر. يعنى اونون دىلى،
لەجەسى اۋندىگىندىن دۆشۈنچە، اينام، يئر آدى، حيوان آدى، قهرمان
آدى و باسلارىغىچ بىر دىيىشلىمە، و آزالما- چۇخالمايا اوغراماياراق
قلمە آلىنماليدي؛ يىپەسى، ائل بىلىمى قۇنولارى آراشديرىجى لار
طرفىندىن آراشديرىلاند اۋندا اۋلان لەجە، دىل قورولوشو، هابئله
دۆشۈنچەلەر، داۋرانيشلار، رىۋايەتلەر، ايناملار، دىلەر، رىسملەر و...،
تديققاتچىلار، توتدوقلارى يۇلداز ارتىق باردىم اندەبىلەر، اۋنلارى آپارىب
اولو بابالاريمىز و آنالاريمىزىن درىن كەچەشكە كى ياشايىشلارنىن
چۇخلو يۇنلرى ايله تانىش اندر.

ايندى بئله بىر سۇرغۇ قاباغا گلىر:

- ناغىللار تۇپلايانلار بونلارى بىلە- بىلە، نە اۋسون اۋزلرى بو
ايشى گۆرمەيىر، بلكە هامىسىنى اۋلدوقجا ادبى دىلىمىزدە ايشەيىرلر؟
جواب:

- بىزە، كئچمىشىمىزى اۋىرنىمك، كئچمىشىمىزى آراشديرانلارا
ياردىم ائتمك بىر اولۇوسال بۇرجدورسا، ادبى دىلىمىزى اۋىرنىمك و
اۋىرنىمك دە اۋلدوقجا گرگلى دىر. نىيە كى، هەلەلىك دىلىمىزدە درس
اۋخويا بىلمە دىيىمىز بىر زماندا ايندىمىزى قۇروماق، كئچمىشىمىزى

ساخلاماقدان داها آرتیق اوْتم داشییر. بیز بو گۆن ادبی دیلیمیزده یازماق، یاراتماق و اثر توپلاماقلا اولوسوموزا بو دیلین ادبی شیوه-سینی اوْیرتمکده آرتیق یاردیم ائدییریک. سۆزسوز کی، ادبی دیلیمیزی منیمسه ینلر بیزیم گۆرمه دیییمیز ایشلری گۆره جکلر. بیر ده ائل بیلیمی اۆرنکلری، یالنیز ناغیلارلا بیتمه ییر، چۆخلو باشقا فۆلکلور اۆرنکلریمیزی توپلاماقلار ائشیدیرماجیلاریمیزا گرک اولان یاردیمی دا ائده بیلیریک. هابئله همین ناغیلار یئنه ده ائلیمیزین یادداشیندا قالماقدادیلار، توپلایان و تلمه آلان تاپیلارسا، بیز داها دانیشیق دیلینده ده توپلانابیلرلر.

الینیزده اولان کیتابین داشیدیی ناغیلار آذربایجانین گۆنئی بۆلگه سی نین «شرفخانا» شهرینده دئییلن فۆلکلوریک ناغیلاریمیزدان- دیر. سۆزسوز کی آیری شهرلریمیز و کئسدرلریمیزده ده بونلارین داشیدیی قۇنولاری بیر آز فرقلرله داشییر و آدلاری بعضاً اوْست- اوْسته دۆشن چۆخلو ناغیلاریمیز وار دیر. بیز ناغیلاریمیزی چۆخ اسکی زامانلاردان قالدیغی نین گۆستریجیسی بولر دئیک اولنلارین هر بیرینین بیر قایناغی اولدوغو حالدا زامان سۆره رخ بولرله سپه لنمک و گئتدیکجه سۆیلنمکله اۇنلاردا بیر سئیرا دئییشیلرلر. آنتی لار باش وئریبدیر؛ بئله کی بو گۆنوموزده هر بیر داستاتین نچره وار یئینا شاهید اولابیلیریک.

بو کیتابدا یئرلشن ناغیلاری توپلایان، سایغیلی دوستوموز و شعرلرینده «آغلار» تخلص ائدن شاعیر حاج صادق شناور جنابلاری- دیر. اۇنون سۆیله دیگینه اساساً، او، بو ناغیلاری اوزون ایللر بۇبو آتاسی رحمتلیک عزت شناوردن ائشیتمیش، یادیندا ساخلامیش، آتاسی

رحمتسه گئندند سؤنرا واختی اولدوقجا اۇنلاری قلمه آلاق
 ساخلاماقلارینا چالیشمیشدیر. مؤلفین سؤیله دیگینه گؤره آتاسی یالنیز
 بو ناغیللار دئییل چۇخلو آیری ناغیللار، تاپماجالار، یاهاتمالار، طنزلر،
 لطیفه لر، گۆلمه جه لر و مذهبی حئکایه لر ده بیلر و سؤیله یردی. بئله کی
 شرفخانالی لار چۇخلو ییتغینجاقلاریندا اۇندان ناغیل سؤلمه مک و بئله-
 بئله شئیردن دانیشماق ایستردیلر. دئمه لی اۇ کیشی نین سؤیله دیگی
 قۇلکۆریک قۇنونلار یالنیز بونلار دئییل، اونودولانلاریندان علاوه هله-
 لیک قلمه الینمالیشلاری دا واردیر کی، آلاسه قۇیسا اۇنلاردا گله جکده
 قلمه آلینارلی ائلمیر، سوتولا جاقدی لار.

بیز بو ائین بلینا حاضیرلانماسینی سایین دوستوموز و
 قارداشیمیر «آغلار» جناب ریا تبریک دئییر، اۇنا آرتیق اوغورلار،
 ناغیللاری سؤیله یین آتاسینا اولر تانیریدان غنی- غنی رحمت
 آرزولاییریق.

۱۳۹۴/۱۲/۲۳- ح. م. گۆنئیلی